

1. Wat vindt u van het aangepaste toetsingskader?

Ik heb, als dierenarts en bioloog met een nationaal en internationaal 'track record' van ervaring op het gebied van de veterinaire problemen bij gehouden reptielen en op het gebied van het houden van reptielen in gevangenschap, alsmede als consultant op het gebied van deze zaken, het toetsingskader reptielen gelezen. Ik heb mijn bevindingen in de opmerkingen hieronder uitgewerkt.

Het aangepaste toetsingskader is geproduceerd om een wetenschappelijke onderbouwing van risico's te genereren, maar de wetenschappelijke basis is zeer dun en onzorgvuldig samengesteld.

Allereerst: de risico's (waarover later meer, zie vraag 2) lijken in kaart gebracht door auteurs zonder veel kennis van de soortgroep en de wijze van houden *ex-situ*. De reptielenhouderij is een gespecialiseerde wereld van zeer geëngageerde, veelal professioneel-hobbyistische houders. De kennis die in de afgelopen decennia is opgedaan over het optimaal houden van reptielen is zeer groot en niet te vangen in slechts peer-reviewed literatuur: deze kennis is via het internet en vakliteratuur uitgebreid voorhanden. Houders van deze dieren gebruiken die literatuur om hun dieren zeer succesvol optimaal te houden. Ik spoor de overheid aan om niet de ogen te sluiten voor deze informatiebronnen, omdat deze bronnen een zeer veel grotere benadering van de waarheid zijn dan een selecte hoeveelheid, veelal verouderde, peer-reviewed artikelen.

En indien slechts voor peer-reviewed literatuur gekozen wordt (wat in het huidige document niet slechts zo is), dan is het prudent om de wetenschap te gebruiken zoals zij bedoeld is. Ik heb de bronnen nagelezen en zie dat er meerdere keren conclusies uit deze bronnen verkeerd geïnterpreteerd worden (*i.e.* tegengesteld aan de statement die gemaakt wordt in de methodologie) en dat er meningen van auteurs als waarheden worden gebruikt. In andere gevallen worden slechts bronnen aangehaald worden die de statements in de methodologie onderschrijven, en worden bronnen die het tegenovergestelde laten zien, weggelaten. Veel statements kunnen onvoldoende worden onderbouwd: de 'bewijsvoering' in de methodologie is erg zwak. Plasticiteit van dieren, zijnde hun vermogen om zich op een positieve manier aan te passen aan verander(en)de omstandigheden, zoals in gevangenschap, wordt genegeerd. De methodiek is vrijwel volledig gebaseerd op aannames. Overigens is een bronvermelding in de tekst soms afwezig.

Ik zal hier niet de vele voorbeelden geven, omdat deze in eventuele rechtsgang gebruikt kunnen worden indien de methodologie zoals deze nu voorligt, ondanks deze commentaren, wordt doorgezet.

Ik herinner mij zulke misleidende technieken wel uit mijn studententijd en uit mijn tijd als universitair docent: men verzint een argument en zoekt daar een bron bij, in plaats

van een eerlijke review te doen van wat er aan informatie beschikbaar is: ‘cherry picking’ is een term die daarbij hoort. Ik kan mij niet aan de sterke indruk onttrekken dat de betrokken ambtenaren koste wat het kost een methodologie op willen tuigen, ook als hiervoor de juiste onderbouwende informatie mist. Het toetsingskader lijkt niet integer tot stand gekomen. Ik ben me ervan bewust dat ambtenaren moeten voldoen aan opdrachten die hen door de minister worden voorgelegd, maar ambtenaren hebben tevens een eed afgelegd. Zij hebben gezworen integer in het algemeen belang van onze samenleving te werken en zorgvuldig om te gaan met informatie. Indien een project niet haalbaar lijkt, dan dienen zij de hen gegeven volmacht in te zetten om te komen tot een oplossing die integer is en die recht doet aan de werkelijkheid, in plaats van koste wat het kost te voldoen aan de hen gegeven opdracht.

2. Bent u het eens met de risicofactoren en risicocategorieën die zijn opgenomen in het toetsingskader?

Neen. Wat mij telkens opvalt, is dat er risicofactoren genoemd worden die strikt genomen in veel gevallen wellicht risico’s zijn, maar die in de praktijk geen werkelijke risico’s zijn omdat de kans dat ze optreden bijzonder klein is. In het Engels dekken de termen ‘*hazard*’ en ‘*risk*’ in dezen de lading om het onderscheid te maken: met ‘*hazard*’ wordt bedoeld wat potentieel eens zou kunnen gebeuren (“als ik buiten loop, dan kan er een bloempot op mijn hoofd vallen vanaf een balkon”), terwijl een ‘*risk*’ een daadwerkelijk risico is, met een redelijke kans van gebeuren. In dit document worden hoofdzakelijk ‘*hazards*’ genoemd. Het lijkt de bedoeling om, door bronnen te kiezen die bedachte ‘risico’s’ ondersteunen, een waterdichte methodologie te produceren. Echter, omdat niet meegenomen is wat de kans is dat een bedacht ‘risico’ plaatsvindt, is de methodologie niet een afspiegeling van de werkelijke situatie: het beoordelen van diersoorten op basis van onredelijk kleine of niet-bestaande risico’s is een gevolg als deze methodologie wordt doorgezet.

Een willekeurig voorbeeld, één van velen:

1.3.2.4 “*Diersoort heeft een laagfrequent voedingspatroon. Het voederen van deze soorten luistert nauw; wanneer uitsluitend grote prooien worden gevoerd (groot maaltijdinterval) ontstaat de kans op vitaminedeficiënties (Vitamine B en C zijn binnen enkele dagen verbruikt; Zwart, 2001).*” > de genoemde oude bron geeft aan dat dit een aanname is en dat er tot op moment van schrijven geen pathologische verschijnselen zijn waargenomen die zouden kunnen zijn ontstaan door mismanagement. In de praktijk worden de beschreven veronderstelde problemen, 24 jaar na publicatie van de bron, nog steeds niet waargenomen. Men mag aannemen dat diersoorten die een laagfrequent voedingspatroon hebben, in de evolutie een manier hebben gevonden om om te gaan met een laagfrequente inname van voedingsbestanddelen: in hun natuurlijke habitat eten zij immers óók laagfrequent. Deze ‘risicofactor’ kan derhalve niet gebruikt worden in de beoordeling.

3. Mist u nog zaken die van belang kunnen zijn bij het beoordelen van reptielensoorten op risico's wanneer ze gehouden worden?

Ik mis in het geheel van de beoordeling een duidelijk mechanisme voor adaptief management van de uitkomsten, m.a.w. de toedeling aan een risico-klasse wordt niet periodiek herzien en er is geen duidelijk mechanisme om bezwaar aan te tekenen. Voortschrijdend inzicht, hetgeen in de houderij van reptielen in de afgelopen decennia van zeer groot belang is geweest, lijkt geen rol te kunnen hebben in het geheel. Voor een methodiek die meent wetenschappelijk te zijn, is dat een zeer zwak gegeven.

Meer integrale oplossingen bestaan. Positieflijsten zijn bedacht om, naast de veiligheid van de mens, het welzijn van dieren te verbeteren. Op de thans gekozen manier slaan deze lijsten het doel volledig mis: de dieren die op de lijst zouden blijven staan, mogen zonder veel kader door iedereen gehouden worden. Door de sterke wens van mensen om huisdieren te houden, zullen slechte houders overstappen naar andere soorten, en zij zullen deze soorten nog steeds onder suboptimale omstandigheden houden. Het dierenwelzijn is dan netto nog steeds niet op orde – het maakt daarbij uiteraard niet uit welke soort het betreft. Goede houders van soorten die niet op de positieflijst zouden verschijnen, wiens dieren geen negatief welzijn ondervinden, wordt de mogelijkheid van het duurzaam houden van hun dieren ontnomen.

Een oplossing die wél ruimte biedt aan een duidelijke verbetering van dierenwelzijn, en die tot een cultuurverandering zal leiden met betrekking tot de publieke perceptie over de wijze van houden van dieren, is het opstellen van houderijvoorschriften voor alle diersoorten. De voorwaarden die worden gesteld aan dierentuinen (Besluit Houders van Dieren met verdere soortspecifieke eisen), kunnen ook aan particuliere houders worden gesteld. Het maakt het dier niet uit of het in een dierentuin leeft of bij een particulier, onder dezelfde goede omstandigheden. Andere EU-lidstaten zijn zeer succesvol in het opstellen en handhaven van zulke voorschriften.

Tenslotte merk ik graag op, dat door particulieren gehouden diersoorten een reservoir zijn voor soortbehoud. De geschiedenis heeft laten zien dat veel diersoorten die in hun natuurlijke leefgebied in de verdrukking kwamen, nog bestaan omdat zij door dierentuinen en particulieren gehouden worden. De capaciteit van dierentuinen wordt in de toekomstige tijd niet groter, terwijl diersoorten in hun natuurlijke habitat meer en meer onder druk staan en hun mate van bedreigd-zijn op de rode lijst van IUCN in de meeste gevallen slechts toeneemt. Het verbieden van het houden van diersoorten vernietigt het potentieel van soortbehoud door particulieren in gevangenschap en samenwerking met dierentuinen in dezen – dit is een factor die beslist niet onderschat mag worden.

In conclusie stel ik dat het huidige toetsingskader een zeer zwakke basis heeft, zowel wetenschappelijk gezien als als oplossing voor de veronderstelde problematiek. Het doorgaan op deze weg opnieuw zal leiden tot een verspilling van tijd en financiële

middelen, zowel aan de kant van de overheid als aan de kant van de tegenstanders van deze methodologie. Alternatieve, betere maatregelen zijn aanwezig en aantoonbaar succesvol, zoals men kan zien, kijkend naar hoe dit in andere EU-lidstaten gebeurt.